

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

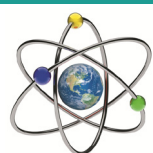
№4(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 754 sahifa,
2-aprel, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (PhD)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Yangi O'zbekistonning mintaqaviy va global geosiyosiy pozitsiyasi: milliy o'zlik va media reprezentatsiya tahlili	16
Salim Doniyorov	
Axborot kommunikatsiya texnologiyalari vositasida o'quvchilarning adabiy tahlil kompetensiyasini shakllantirish	21
Djo'rayev Yorqin Xolnizozovich, Xoldarova Gulchehra Tajibayevna	
Adabiy tahlil kompetensiyasini shakllantirishda elektron darsliklar va multimedia vositalaridan foydalanish.....	26
Djo'rayev Yorqin Xolnizozovich	
Ta'limdagi hurfikrlikni rivojlantirishning pedagogik asoslari.....	29
Yunusov Dilshod Raxmatovich	
Boshlang'ich ta'limda kompetensiyaviy yondashuv asosida o'quvchilarda tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish metodikasi.....	32
Aliqulova Habiba Bahranovna	
Ayollar boksida jismoniy tayyorgarlikning yosh qizlar salomatligiga ta'siri	36
Majidov Ruslan Rustam o'g'li, Komilova Ismigul O'ktamjon qizi	
Talaba-yoshlarda internet risklarning oldini olishning pedagogik modeli	41
Muradova Maftuna Komilovna, Mamadaliyeva Umida Isroiljonovna	
Диагностика креативности студентов педагогических вузов в процессе изучения специальных дисциплин.....	44
Уразова Марина Батыровна, Соибова Толифа Дилмуродовна	
STEAM yondashuvi asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarida kommunikativ kompetentlikni shakllantirishning metodik xususiyatlari.....	49
Tashibekova Munajat Xoshimovna	
Mariya Montessori ta'limida bolalarning mustaqilligini va ijodiy faoliyatini rivojlantirishning pedagogik-didaktik shart-sharoitlari.....	53
Asqarova Ma'mura Sadriddinovna	
O'spirinlik yoshida namoyon bo'ladigan agressiv xulqning psixologik xususiyati	59
Atajanova Xurjon Pirnazar qizi	
O'zbekiston jurnalistikasining rivojlanishida jadidlarning o'rni: jurnalistikada yangi trend	64
Murtozayeva Nigora Murtoza qizi	
Virtual ta'lim texnologiyasining ta'lim jarayonini takomillashtirishdagi ahamiyati.....	67
Muxsiyeva Aziza Shamsitdinovna	
Kelajakdagi o'qituvchilarning pedagogik kreativligini ta'limiy o'yinlar orqali rivojlantirish yo'llari	69
N. A. Musayeva	
Talabalarda lisoniy tafakkurni shakllantirishga psixolingvistik yondashuvning didaktik tamoyillari	76
Odiiljonova Kamola Abduvosit qizi	
Strategies for Overcoming Difficulties in Using Authentic Materials in English Language Teaching	81
Qosimov Jaloliddin Abduvali o'g'li	
Oliy ta'lim muassasalarida mustaqil ta'limni tashkil etishning pedagogik imkoniyatlari	84
Qurbonova Buzaynab Nurmuxammadiyevna	
Inspektor-psixologlarda ijtimoiy-psixologik kompetentlikning kasbiy faoliyatdagi ahamiyati	87
Raxmanova Dilnoza Farmanovna	
Qo'ng'iro't tumani toponimlarining leksik-semantik va genetik xususiyatlari	90
Shamshaddinova Saodat Saparbayevna	
Variativ yondashuv asosida 5–9-sinf o'quvchilarida valeologik madaniyatni rivojlantirishning didaktik modeli va metodik ta'minoti	93
Shamuratov Asqar Abdullayevich	

The Structural Composition and Developmental Stages of Critical Thinking Skills.....	98
<i>Shuxratjon Ismoiljonov Boymirza o'g'li</i>	
Yosh rahbar kadrlarni lavozimlarga tayinlashning psixologik xususiyatlari.....	106
<i>Sobitov Otabek</i>	
O'zbekistonda erta turmush qurish masalasi va uning psixologik tahlillari.....	111
<i>Sodiqova Gulbarno Odiljon qizi</i>	
Adaptiv sportning inklyuziv ta'lim tizimida alohida ta'limga ehtiyoji bo'lgan o'quvchilarning jismoniy va funksional rivojlanishidagi ahamiyati.....	114
<i>Xasanova Sarvinov To'liqinjon qizi</i>	
Yosh futbolchilarda texnik mahoratni rivojlantirishda differentsiallashgan mashg'ulotlar modelini qo'llash samaradorligi	118
<i>Zayniddinov Tojiddin Baxriddinovich</i>	
Фразеологизмы как носители культуры: проблемы перевода и методы обучения	123
<i>Хамидова Гулноза Турсунбой кизи</i>	
Talabalarni kreativ yondashuv asosida tarbiyaviy–innovatsion faoliyatga tayyorlash jarayonlari.....	127
<i>Adizova G. M.</i>	
Iqtidorli bolalarni psixologik-pedagogik qo'llab-quvvatlash	131
<i>Ismoilova Adolat Anvarovna</i>	
STEAM – ta'lim texnologiyasi asosida o'quvchilarning fazoviy tasavvurlarini rivojlantirish metodikasi	134
<i>So'fiboyeva Gulchehra Mamurjonovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy ko'nikmalar va kompetentlikni shakllantirishning pedagogik asoslari.....	138
<i>Fayzullayeva Xovoxon Xayrullo qizi</i>	
Inklyuziv ta'limga muhtoj bolalar bilan ishlashda tarbiyachining roli.....	142
<i>Mansurova Lobar Luqmon qizi, Boqiyeva E'zoza Mashrab qizi</i>	
Rivojlanishida nuqsoni bor bolalarni ta'lim-tarbiyalashning ilmiy-pedagogik asoslari.....	146
<i>Tojiboyeva Osiyoxon Alisher qizi</i>	
Xalqaro ta'lim tashkilotlari faoliyatining nazariy asoslari.....	150
<i>Abdusamadova Aziza Kamoliddin qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarni ijtimoiy texnologiyalar asosida ijtimoiy-pedagogik faoliyatga tayyorlash tizimi sifatida.....	153
<i>Shanazarov Otabek</i>	
Maktabgacha ta'limda STEAM yondashuvini loyiha asosida joriy etishning pedagogik strategiyalari	158
<i>Radjapova Xuzra Tirkashevna, Abdullayeva Sarviniso</i>	
Matematika ta'limida modellashtirishning psixologik va metodik asoslari: disum loyihasi tahlili.....	161
<i>Xaydarov Xurshid Ismatovich</i>	
Darsdan tashqari mashg'ulotlarda gandbolchilarning tezkorligini rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlari.....	166
<i>Ismatullayeva Zuhra Rustam qizi</i>	
Osiyo xalq o'yinlari asosida jismoniy tarbiya jarayonini samarali tashkil etishning pedagogik shartlari	170
<i>Abdullayev Yashnarjon Mahkamovich</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning innovatsion kompetentligini shakllantirishda klasterli ta'lim muhitining imkoniyatlari.....	173
<i>Abduraxmanov M. B.</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida tanqidiy fikrlash.....	178
<i>Chinaliyeva Ayjamal Baxitjanovna</i>	
Talabalarda raqamli ta'lim madaniyatini rivojlantirish.....	181
<i>Eshqurbonova Nafisa Bahodir qizi</i>	
Blended Educational Technologies in Higher Education: A Systematic Analysis of Foreign Research.....	183
<i>Fozilova Maxina Adashevna</i>	
Voyaga yetmaganlarda deviant xulq shakllanishida ijtimoiy-psixologik omillarning roli.....	188
<i>Galdiyeva Mehribon Durdiyevna, Saydazimov Alisher Nurali o'g'li</i>	

Boshlang'ich tayyorlov guruhida ulotqirish texnikasi elementlarini o'rgatish samaradorligi.....	191
<i>Hayitmurodova Nasiba Abdusalimovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida tarbiya fanini o'qitishning metodik tayyorgarligini takomillashtirish zaruriyati.....	197
<i>Inoyatova Zulfiya Xamdamovna</i>	
Talabalarni ilmiy-tadqiqot faoliyatiga jalb etishning metodologik asoslari.....	199
<i>Karimova Madinabonu Dilshodbek qizi</i>	
Kompetentligini baholash mezonlari va indikatorlarini ishlab chiqish	203
<i>Kayumov Oybek Achilovich</i>	
Kasbiy refleksiya asosida bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik mahoratini rivojlantirish.....	209
<i>Miraxmedova Mubina Mirxalil qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida nutq ko'nikmalarini rivojlantirish.....	211
<i>Nisanbayeva Akmaral Kaldibayevna</i>	
Maxsus ta'lim dasturlari orqali iqtidorli talabalarining ijodiy salohiyatini rivojlantirish	214
<i>Rayimova Shahlo Sobirjon qizi</i>	
STEAM ta'limida ijtimoiy intellektni rivojlantirish metodlari	217
<i>Toshev Elbek Choriyevich</i>	
Innovatsion texnologiyalar va ularning tasviriy san'at o'qituvchilarini tayyorlash tizimidagi roli.....	223
<i>Usmanov Botir Allaberdiyevich</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning ijtimoiy kompetensiyasini rivojlantirishda volontyorlik faoliyatining ahamiyati.....	227
<i>Xalilova Dilnoza Furkatovna</i>	
Boshlang'ich sinflarda robototexnikaning ahamiyati va o'rni	230
<i>Xodiyeva Dilrabo Pirimovna</i>	
Working With Visual AIDS in Teaching English in Primary Education	233
<i>Yunusova Nodira Akhmadjanovna</i>	
Teatr texnologiyalarini maktabgacha ta'limga integratsiya qilishning pedagogik shartlari	237
<i>Abdullayeva Aziza Abdurazzoq qizi, Salimova Dilmira Farxodovna</i>	
The Psychological Impact of Social Media on Youth	242
<i>Dilfuza Qarshiboyeva</i>	
Maktab direktori nutq etiketi – ta'lim menejmentida jamoatchilik bilan samarali muloqot asosi	246
<i>Islamova Dilfuza Dilshodovna</i>	
Dizartriyali bolalar monologik nutqini innovatsion texnologiyalar orqali rivojlantirish.....	250
<i>Pardayeva Muxlisa</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishida bilish jarayonlarning ahamiyati.....	257
<i>Xaydarova Umidaxon Baxromjon qizi</i>	
Enhancing the Professional Competence of English Language Teachers.....	259
<i>Karimova Dilshoda Sodiqjon qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda montessori metodi bo'yicha sezgir davrlar	264
<i>Tojiakhmedova Maftuna Umarjon qizi</i>	
"Personal learning assistant" vositalari asosida bo'lajak pedagoglarni tayyorlash tizimidagi zamonaviy tendensiyalar tahlili.....	268
<i>Muradova Maftuna Komilovna, Turobova Ro'zoy Bekmurotovna, Xayrullayev Mo'minbek Anvar o'g'li</i>	
Boshlang'ich sinf o'qish savodxonligi darslarida adabiy-nutqiy kompetensiyalarni shakllantirish metodikasi.....	272
<i>Ravshanova Dildora Sagdullayevna</i>	
Raqamli ta'lim sharoitida elektron axborot-ta'lim muhitining mohiyati va tarkibiy tuzilmasi.....	279
<i>Temurov Sobirjon Yo'ldoshevich</i>	
Zamonaviy ta'lim menejmentida innovatsion yondashuvlarning ahamiyati (boshlang'ich ta'lim misolida) ..	283
<i>Pardaboyev Doston</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti va oilaning hamkorligida qadriyatlar tarbiyasining amaliy asoslari	286
<i>Xaydarova Mavluda Mo'ydinjon qizi</i>	

Zamonaviy pedagogik va axborot-kommunikatsiya texnologiyalari integratsiyasi asosida kommunikativ kompetensiyani rivojlantirish bosqichlari va samarali shakllari.....	292
<i>G'oziyeva Mohlaroyim Qodirxon qizi</i>	
Alohida ta'lim ehtiyojiga ega bo'lgan bolalarning (aqliy nuqson) ovqatlanish tartibi	295
<i>Sh. M. Ro'ziyeva</i>	
Boshlang'ich sinflarda ona tili darslarida imlo savodxonligini oshirishda geymifikatsiya o'yini orqali samarali tashkil etish	299
<i>Mergenbaeva Asiya Erkebaevna</i>	
Musiq a o'qituvchisining pedagogik muloqatining ta'lim jarayonidagi ahamiyati	304
<i>S. M. Raxmonberdiyeva</i>	
Ijtimoiy-maishiy hayotga yo'naltirish darslarida zaif eshituvchi o'quvchilarning nutqini rivojlantirish	307
<i>Abdulxamidova Gulnoza</i>	
Ispaniya davlati ijtimoiy hayoti, madaniyati va o'ziga xos ta'lim tizimi	311
<i>Umarova Malika Xisabidinovna, Sabirova Nodira Ibrohimovna</i>	
Ertaklardagi so'zlardan foydalangan holda nutqi rivojlanmagan bolalarda muloqot qobiliyatlarini rivojlantirish metodologiyasi	316
<i>G'opporova Mahliyoxonim</i>	
Tarbiya fanida hadislar va milliy qadriyatlarni integratsiya qilishning pedagogik imkoniyatlari	319
<i>Axmedov Boburjon Vasikovich</i>	
Chaqiriqqacha harbiy ta'lim tizimida o'quv-biluv kompetensiyalarini rivojlantirishning innovatsion yondashuvlari	324
<i>Mirzayev Shavkat Turdibayevich</i>	
Mustaqil ta'lim olish faoliyati tushunchasining pedagogik mohiyati va tarkibiy tuzilmasi (fizika fani bo'yicha).....	328
<i>Esanmurodov Otamurod Boboqand o'g'li</i>	
Oliy ta'limda immersiv yondashuvning mohiyati.....	333
<i>Muradova Maftuna Komilovna, Jontemirova Nozima Abdijabbor qizi</i>	
Yengil atletika mashg'ulotlari tizimida sportchilarning psixologik tayyorgarligini shakllantirish va rivojlantirishning ilmiy-pedagogik asoslari.....	337
<i>Yigitaliyev A. F.</i>	
Jismoniy tarbiya nazariyasi va metodikasida o'quvchilarning harakat faolligini rivojlantirishning zamonaviy pedagogik mexanizmlari.....	343
<i>D. R. Abdusalomov</i>	
Futbolchilarni tayyorlash jarayonida innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llashning samaradorligi...	348
<i>Mirbabayev Muzaffar Ismatillayevich</i>	
Empirik tushunchalar va ularning hospital pedagogikadagi pedagogik-psixologik roli	353
<i>Sapayeva Mavluda Shanazarovna</i>	
Ayollarga nisbatan zo'ravonlikka qarshi kurash va huquqiy himoya.....	357
<i>Ibragimova Feruza Bahodirxonovna</i>	
Integrativ yondashuv asosida kongruentlik kompetensiyasini shakllantirishga ta'sir etuvchi omillar.....	362
<i>Kamalova Dilobar Tairovna</i>	
Og'ir atletikachilarning ko'p yillik tayyorgarlik jarayonini tashkil etish	366
<i>Raximov Farxod Maxmudovich</i>	
Haqiqiy materiallardan foydalangan holda o'qishni o'rgatish	370
<i>Axmedov Husen Uzairovich</i>	
Maktabgacha ta'limda innovatsion va fiziologik yondashuvlarning o'ziga xos xususiyatlari.....	376
<i>Ruziyeva Gulsara Temirqulovna</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida talaba-yoshlarning jismoniy tarbiyasi.....	380
<i>Nazarov Zokir Abdurahmonovich</i>	
Tafakkur va mantiqiy fikrlash bo'lajak pedagog shaxsining nutq madaniyati omili sifatida	383
<i>A. Sh. Jumayev</i>	
Bo'lajak musiqa o'qituvchilarida turizm vositasida tolerantlikni rivojlantirish pedagogik muammo sifatida.....	386
<i>Abdumannatova Aziza Abdumajit qizi</i>	

Zamonaviy didaktik vositalar asosida talabalarning kasbiy tayyorgarligini takomillashtirishning ilmiy-nazariy asoslari.....	390
<i>Asobayeva Noila Samatovna</i>	
Axborot texnologiyalarini kasbiy faoliyatda qo'llash" fanidan amaliy va laboratoriya mashg'ulotlarini samarali tashkil etish	395
<i>Axmedova Zebixon Siddikovna</i>	
Talaba shaxsini ma'naviy-axloqiy tarbiyalashga qo'yilgan pedagogik talablar	399
<i>Boliyev Uchqun Ismatovich</i>	
Translation of Phraseological Units in Mass Media Texts.....	402
<i>Eshmurodova Ziyodaxon Urinbayevna</i>	
Phraseologisms in Modern Russian: A Corpus-Based Analysis of Structural, Semantic, and Functional Dynamics	405
<i>Farkhod Kholmatov</i>	
Yosh sportchilarda sprinterlik qobiliyatlarini rivojlantirishda o'yin uslubidagi mashqlarning o'rni.....	413
<i>G'oibov Yusufali Buxoraliyevich</i>	
Imitatsion mashqlarni nutqni avtomatizatsiyalash jarayonida qo'llash metodikasi	417
<i>G'aniyeva Muhabbat Lutfullayevna</i>	
1879-1894-yillarda yevropa va aqshdagi asos soluvchi laboratoriyalar evolyutsiyasi orqali eksperimental psixologiya genezisining qiyosiy-tarixiy tahlili.....	420
<i>Haydarov Farhod Imazarovich</i>	
Maktab direktori nutq etiketi – ta'lim menejmentida jamoatchilik bilan samarali muloqot asosi	423
<i>Islamova Dilfuza Dilshodovna</i>	
Bolalarda gigiyeniya qoidalarini o'rgatishning pedagogik ahamiyati	427
<i>Kalkonova Lutfiya Yusufovna, Safarova Qizlarxon</i>	
Kasbiy refleksiya va portfolio metodining ta'lim jarayonidagi ahamiyati	430
<i>Ismoilova Adolat Anvarovna, Kamoliddinova Mahliyoxon Zohidjon qizi</i>	
Практическая работа по развитию логического мышления учащихся начальных классов через дидактические игры	433
<i>Отажонов Ж. М., Мамарасулова М. А.</i>	
Umumta'lim maktablarida "tarbiya" fanini o'qitish jarayonida mavjud muammolar, ularning sabablari va takomillashtirish yo'llari.....	436
<i>Mamirova Shaxnoza Xudoyqulovna</i>	
Word Formation and Vocabulary Enrichment in Modern English and Uzbek Languages	440
<i>Muminova Feruza Muratdjanovna</i>	
Nodavlat ta'lim tashkilotlarining maktabgacha ta'lim tizimidagi o'rni va rivojlanish tendensiyalari	443
<i>Muminova Nargiza Sabitdjanovna</i>	
Shaxs taraqqiyotining turli bosqichlarida refleksiyaning rivojlanishi	447
<i>N. I. Xalilova</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda inklyuziv kompetensiyalarni rivojlantirishning pedagogik asoslari	450
<i>Omanqulova Shohida Nematillo qizi</i>	
Bo'lajak pedagoglarda gender madaniyatni shakllantirishda milliy qadriyatlar va zamonaviy yondashuvning uyg'unligi	455
<i>O'tkirova Zuhraxon Ahmedjanovna</i>	
Developing Listening and Speaking Skills in Middle School	458
<i>Rakhmonova Dilrabokhon Salokhiddin kizi</i>	
Bolalarda gigiyena qoidalarini o'rgatishning pedagogik ahamiyati	461
<i>Kalkonova Lutfiya Yusufovna, Safarova Qizlarxon</i>	
Avlodlar nazariyalari haqidagi mulohazalarning nazariy tahlili: baby boomerlar, X, Y, Z avlodlari.....	464
<i>Umarova Sitora Muxlisovna, Sharifova Mahtob Murodjonovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida kasbiy kompetentlikni rivojlantirishning nazariy asoslari	467
<i>Abrorxonova Kamolaxon Abrorxon qizi, Sofoyeva Oysha Davlatyorovna</i>	

Boshlang'ich sinflarda arifmetik amallarni o'rgatishning samarali metodlari.....	470
<i>Solijonova Mavluda Zokir qizi</i>	
Ma'naviy-ma'rifiy ishlar samaradorligini takomillashtirishning nazariy-metodologik asoslari.....	472
<i>Toxirov Botirjon G'ofurjon o'g'li</i>	
Chaqiriqqacha harbiy ta'limda talabalarining harbiy ko'nikmalarini shakllantirishda psixologik omillarning o'rni.....	477
<i>Tursunov Shaxzod Ramazonovich</i>	
Bolalarning jismoniy faolligini oshirish va jismoniy rivojlantirish bo'yicha noan'anaviy jismoniy mashqlarning ahamiyati	480
<i>Xalmatova Nasiba Bozorboyevna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida ekologik tafakkurni rivojlantirish muammolari.....	485
<i>Yaxshiboyeva Nargiza Rustamqulovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'quv-bilish faolligini rivojlantirishda bolalar adabiyotidan foydalanish ..	488
<i>Yuldoshova Mehriniso Ochildiyevna</i>	
Hosila va uning tatbiqlarini o'rgatishda zamonaviy yondashuvlar	491
<i>Absamatov Zuxriddin Axmad o'g'li</i>	
Развитие речи у детей как ключевой фактор формирования личности.....	496
<i>Дустова Дилдора Собиржановна</i>	
Boshlang'ich sinflarda geometrik tasavvurlarni shakllantirish metodikasi	498
<i>Imamova Nasiba Xurramovna</i>	
Дидактические основы подготовки будущих педагогов к лекционной деятельности.....	501
<i>Нодира Азаматова</i>	
O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'lim tizimida tarbiyalanuvchilarning ijtimoiy-hissiy rivojlanishini tarkib toptirishning o'ziga xos tamoyillari	505
<i>Mahmudova Zulfiya, Hoshimova Dilnoza</i>	
Musiq ta'limi yo'nalishi talabalarida qo'shiq ijrochiligi malakalarini rivojlantirishning pedagogik xususiyatlari	509
<i>Murodov Mirshoxid Burxanovich</i>	
Umummuhandislik fanlarini o'qitish jarayonida muhandislik oliy ta'lim muassasalari talabalarining texnologik kompetentligini shakllantirish	513
<i>Kiyomov Abdulla Xaytaliyevich</i>	
Психолого-педагогический анализ использования исторических материалов на уроках математики в начальных классах.....	520
<i>Джавлиева Гулнара Раушановна</i>	
Transport vositalari muhandisligida virtual reallik va simulyatsiyaga asoslangan ta'lim texnologiyalarini joriy etish: amaliy kompetensiyalarni rivojlantirishga tizimli yondashuv	529
<i>Tashpulatov Boyburi Baymurotovich</i>	
Adaptiv texnologiyalar va ularning ta'lim tizimidagi o'rni.....	533
<i>Quchqarova Dilnavoz Shaymaxammat qizi</i>	
Talaba-yoshlarda futbol mashg'ulotlari asosida jismoniy tayyorgarlikni rivojlantirishning ilmiy-metodik asoslari	538
<i>Alimov Tojiddin Yaxshibayevich</i>	
Milliy madaniy meros asosida talabalarda ijtimoiy va axloqiy mas'uliyatni rivojlantirish.....	542
<i>Nomanov Kozimjon Kamoliddinovich</i>	
Innovatsion o'yinlar orqali maktabgacha yoshdagi bolalarda mayda motorikani rivojlantirish yo'llari	546
<i>Nuritdinova Xurshida Norpulatovna, Azimova Umida To'ra qizi</i>	
Pedagogical opportunities for developing productive skills in english language learning	549
<i>Shohida Otahanova</i>	
Bosh miya o'smasi bo'lgan maktab o'quvchilariga zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanib darslarni tashkil etish.....	552
<i>Xakimova Gulshat Abdusalomovna, Nurmuhammedova Ruxshoda Mirsodiq qizi</i>	

Traits of Oral Fluid Biochemistry and Physical Chemistry in Children Exhibiting Abnormalities Post-Uranoplasty	557
Anvarova Muhtasar Anvarovna	
O'simliklarning abiotik stresslarga chidamliligini oshirishda crispr/cas texnologiyasining ahamiyati	561
Saidmurodov Saidali Chori o'g'li, Lutfullayev Nodir Abdusattor o'g'li, Turayev Ozod Sunnataliyevich, Dulanazarov Abror Anvar o'g'li, Xayitova Shahlo Davlatovna	
Zamonaviy sharoitlarda maktabgacha ta'lim tashkilotlarini xorijiy tajribalar asosida boshqarish tizimini takomillashtirish	566
Sotimova Barno Marufjonovna	
Tasviriy san'at fanini o'qitishda milliy san'at elementlaridan foydalanishning ayrim metodlari	570
Abdullayev Sayfulla Fayzullayevich, Abdullayev Suxrob Sayfullayevich, Zikrillayeva Visola Hamrayevna	
Метод, основанный на построении симметрии при делении угла с недоступной вершиной	576
Эсонов Мунавваржон Муқимжонович	
Innovatsion yondashuv asosida talabalarni muhandislik faoliyatiga tayyorlash pedagogik muammo sifatida.....	579
Hamraqulov Yorqin Murtazaqulovich	
Internet tizimida muloqotning gendorologik tipologiyasi	584
Raxmonova Barno Odilovna	
Bolalarga xos nutq muhitida etiketning ahamiyati	587
Temirova Nargiza Davlat qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari pedagoglarining kasbiy kompetentligini shakllantirishda virtual reallik asosidagi texnologiyalardan foydalanish.....	590
Choriyeva Lobar Fayzullo qizi, Teshaboyeva Zamira Sabirovna, Safarov Azamat Rasul o'g'li	
Hozirgi kun pedagogi.....	594
Dehqanova Muborakxon G'iyeziddin qizi	
"Avesto"dagi ta'limiy-axloqiy qarashlarning nazariy asoslari va pedagogik ahamiyati	598
Ibragimova Farangiza Oybekjon qizi	
Ta'lim-tarbiya jarayonida ijtimoiy-pedagogik muammolarning shakllanish omillari va bartaraf etish yo'llari	602
Mirzayeva Faroxat Odiljonovna	
Oliy ta'lim muassasalarini xalqaro reytinglarga tayyorlashda strategik menejmentning o'rni va ahamiyati.	607
Mannonova Barno	
Scientific-Theoretical Bases of Developing Students' Creative Ability Through Folk Practical Art	611
Ruziyeva Mekka Shukhrat kizi	
3-sinf ona tili darslarida integratsion yondashuv asosida o'quvchilarning nutqiy kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi	615
Jurayeva Dildora Ilhom qizi, Mambetova Lobar Mirzavali qizi	
Kurash mashg'ulotlari jarayonida texnik-taktik ko'nikmalarni shakllantirishning pedagogik asoslari.....	618
Soatov E. M.	
Talabalarining mustaqil ta'limini tashkil etishga asoslangan dasturiy ta'minot yaratish mohiyati	623
Janabergenova Aysuliy Jaksilikovna	
Maxsus pedagogning kasbiy kompetentligi: zamonaviy yondashuvlar va muammolar	626
Shodiyeva Gulchiroy Nurqosimovna	
O'zbek va qoraqalpoq tillarini integratsiyalashgan holda o'qitishda raqamli texnologiyalarning o'rni.....	631
Mapruza Embergenova	
Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarda o'quv-bilish faoliyatini shakllantirishda neyropedagogik usullardan foydalanishning ahamiyati	636
Jumayeva Maxbuba O'ktam qizi	
Inklyuziv ta'lim muhitida musiqa darslarini tashkil etishning uslubiy asoslari	641
Narzikulov Javohir Ikromovich	
Диагностический потенциал формирования критического мышления в оценке нравственной воспитанности студентов педагогических вузов.....	645
Азимова Гулрухбону, Абдувалиева Мухайё	

Musiqa darslarida 4K kompetensiyalarini rivojlantirishning imkoniyatlari va pedagogik shart-sharoitlari....	652
<i>Ochilova Mohinur</i>	
Oliy ta'limda fransuz tilini o'qitishda qr-kod texnologiyalarining samaradorligi	656
<i>Muzaffarova Nodira Mardonovna</i>	
Смарт-технологии как инструмент повышения эффективности управления	660
<i>Байбаева Мухайё Худайбергеновна, Дехконова Мохларойим Бахтиёржон кизи</i>	
Odam markaziy asab tizimi taraqqiyoti va uni rivojlantirishning amaliy yechimlri.....	664
<i>Mirzayeva Nodira Abduxamidovna</i>	
Mentimeter dasturi va uning ta'lim jarayonidagi ahamiyati.....	669
<i>Djabbarova Xabiba Kuvandikovna</i>	
Talabalarda fuqarolik kompetensiyalarini shakllantirishda yangi renessans pedagogikasining o'rni.....	673
<i>Qlicheva Go'zal Chorshanbiyevna</i>	
Kognitiv rivojlanish zamonaviy ta'lim nazariyasida kompleks fenomen sifatida	678
<i>Abdullayeva Madina Baxtiyor qizi</i>	
Kursantlarning maxsus chidamkorligini oshirishda qo'llaniladigan vosita va usullar	681
<i>I. B. Bobomuratov</i>	
The Main Aspects of the Development of Digital Literacy in Higher Pedagogical Education	685
<i>Yusupova Go'zal Oybek qizi</i>	
Conceptual Approaches to Understanding Fanaticism Among Female Adolescents.....	689
<i>Sobirova Sojidxon Akramjon qizi</i>	
Yuqori sinf o'quvchilarida basketbol texnika va taktikasini shakllantirishning pedagogik asoslari.....	692
<i>Bobojonov Nozimjon Ne'matjonovich, Sirojiddin Nasriddinov Salohiddin o'g'li</i>	
Bolalar musiqa va san'at maktablarida musiqa nazariyasi va solfedjio darslarining pedagogik xususiyatlari	695
<i>Bobojonova Zeboxon Baxtiyor qizi</i>	
Bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarida integrativ yondashuv asosida ekologik madaniyatni rivojlantirish ..	699
<i>Istamov Zavqiddin Sa'dulloevich</i>	
Talabalar identiteti va ularga ijtimoiy tarmoqlar ta'sirining global ahamiyati	702
<i>N. T. Tojiboyeva</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida jismoniy tarbiya darslarini tashkil etishning zamonaviy usullari	707
<i>Narzullayev Mavlonbek Zikrillo o'g'li, Ostonov Zafar Zamonovich</i>	
Ta'lim metodlari va usullarini modernizatsiya qilish asosida ilmiy tadqiqot madaniyatini rivojlantirishning pedagogik tizimi.....	710
<i>Olimov Temir Xasanovich</i>	
Changes in Adolescents' Communication Under the Influence of Social Media: Emotional Intelligence and Internet Addiction Issues	715
<i>Salomov Shamsiddin Sabokhiddin Ugli</i>	
O'smir qizlarning jismoniy rivojlanishini takomillashtirishda defile mashqlaridan foydalanish metodikasi ...	720
<i>Shaxbazova Gulrux Orifjon qizi, Abdullayeva Maxbuba</i>	
Umumta'lim maktablari musiqa madaniyati darslarida o'quvchilarning divergent fikrlashini shakllantirish metodikasi.....	724
<i>Ubaydullayeva Nazokat Ibodullo qizi</i>	
Bo'lajak musiqa o'qituvchilarining pedagogik ko'nikmalarini rivojlantirish: nazariy asoslar, amaliy modellar va innovatsion yondashuvlar	728
<i>Umurzoqova Laylo Baxtiyor qizi</i>	
Talaba-yoshlar jismoniy madaniyat va sportini rivojlantirishning strategik imkoniyatlari	733
<i>Yusupxo'jayev Oxunjon Shuxrat o'g'li</i>	
Teatr texnologiyalarini maktabgacha ta'limga integratsiya qilishning pedagogik shartlari.....	737
<i>Abdullayeva Aziza Abdurazzoq qizi, Salimova Dilmira Farxodovna</i>	
Компенсация трудностей в обучении детей младшего школьного возраста, находящихся на длительном лечении	742
<i>Алимова Нигора Исраиловна, Холлиева Нодира Хайтмуратовна</i>	

Формирование профессиональных компетенций будущих художников через освоение узбекского орнамента в системе заданий по композиции.....	745
Д. Б. Бабаева	
Методика и подходы обучения речи в школьной практике	750
Шарипов Одилжлон Гуломжон угли	

TALABALARDA FUQAROLIK KOMPETENSIYALARINI SHAKLLANTIRISHDA YANGI RENESSANS PEDAGOGIKASINING O'RNI

Qlicheva Go'zal Chorshanbiyevna
Termiz davlat universiteti doktranti

Annotatsiya: Zamonaviy ta'lim tizimida talabalar fuqarolik kompetensiyalarini shakllantirish muammosi Yangi Renessans pedagogikasi nuqtai nazaridan tahlil qilinadi. Tadqiqotning dolzarbligi globallasuv va raqamli transformatsiya sharoitida faol, mas'uliyatli hamda ongli fuqarolarni tayyorlash zarurati bilan asoslanadi. Fuqarolik kompetensiyasi tushunchasi keng qamrovli yondashuv asosida yoritilib, uning kognitiv, affektiv va xulq-atvor komponentlari integratsiyalashgan holda tahlil etiladi.

Tadqiqot metodologiyasi sifat va miqdoriy yondashuvlar uyg'unligiga asoslanib, kontent-tahlil, komparativ tahlil, kuzatuv hamda so'rovnoma metodlari qo'llanildi. Tadqiqot doirasida 120-nafar talaba ishtirokida tajriba o'tkazilib, Yangi Renessans pedagogikasiga asoslangan ta'lim modelining samaradorligi baholandi.

Natijalar Project-Based Learning va Service Learning metodlari asosida tashkil etilgan ta'lim jarayoni talabalar fuqarolik kompetensiyalarini rivojlantirishda an'anaviy yondashuvga nisbatan 25–30-% yuqori samaradorlikni ta'minlashini ko'rsatdi. Xalqaro tajriba bilan taqqoslash rivojlangan davlatlarda fuqarolik kompetensiyalari asosan amaliy faoliyat orqali shakllantirilishini tasdiqlaydi.

Yangi Renessans pedagogikasini oliy ta'lim tizimiga joriy etish bo'yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi. Olingan natijalar ta'lim tizimini modernizatsiya qilish va fuqarolik jamiyatini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Kalit so'zlar: fuqarolik kompetensiyasi, Yangi Renessans pedagogikasi, Project-Based Learning, Service Learning, oliy ta'lim, ijtimoiy faollik, ta'lim innovatsiyasi, global kompetensiyalar.

Abstract: The article analyzes the development of students' civic competencies within modern education from the perspective of New Renaissance pedagogy. The relevance of the study is explained by the growing need for active, responsible, and conscious citizens in the context of globalization and digital transformation. Civic competence is examined as an integrated construct that includes cognitive, affective, and behavioral components.

The research methodology is based on a combination of qualitative and quantitative approaches, including content analysis, comparative analysis, observation, and survey methods. An experimental study involving 120-students was conducted to evaluate the effectiveness of the New Renaissance pedagogical model.

The results demonstrate that the use of Project-Based Learning and Service Learning methods increases students' civic competencies by 25–30-% compared to traditional approaches. Comparative analysis with international practices shows that developed countries emphasize experiential learning in civic education.

Practical recommendations for implementing New Renaissance pedagogy in higher education are proposed. The findings contribute to the modernization of the education system and the development of civil society.

Key words: civic competence, New Renaissance pedagogy, Project-Based Learning, Service Learning, higher education, social engagement, educational innovation, global competencies.

Аннотация: В статье анализируется проблема формирования гражданских компетенций у студентов в системе современного образования с позиции педагогики Нового Ренессанса. Актуальность исследования обусловлена необходимостью подготовки активных, ответственных и сознательных граждан в условиях глобализации и цифровой трансформации. Понятие гражданской компетенции рассматривается как интегративная категория, включающая когнитивный, аффективный и поведенческий компоненты.

Методология исследования основана на сочетании качественных и количественных подходов, применены методы контент-анализа, сравнительного анализа, наблюдения и анкетирования. В исследовании приняли участие 120-студентов, на основе чего была оценена эффективность педагогической модели Нового Ренессанса.

Результаты показали, что применение методов Project-Based Learning и Service Learning повышает уровень гражданских компетенций студентов на 25–30-% по сравнению с традиционными подходами. Сравнение с международным опытом подтверждает, что в развитых странах акцент делается на формирование гражданских компетенций через практическую деятельность.

Разработаны практические рекомендации по внедрению педагогики Нового Ренессанса в систему высшего образования. Полученные результаты имеют важное значение для модернизации образовательной системы и развития гражданского общества.

Ключевые слова: гражданская компетенция, педагогика Нового Ренессанса, Project-Based Learning, Service Learning, высшее образование, социальная активность, образовательные инновации, глобальные компетенции.

KIRISH

Zamonaviy globallashuv va raqamli transformatsiya sharoitida jamiyat taraqqiyoti faqat iqtisodiy o'sish yoki texnologik rivojlanish bilan emas, balki fuqarolarning ijtimoiy faolligi, tanqidiy fikrlashi va demokratik jarayonlarda ongli ishtiroki bilan belgilanadi. Shu nuqtai nazardan, oliy ta'lim tizimi zimmasiga nafaqat professional bilimga ega mutaxassislarni tayyorlash, balki fuqarolik mas'uliyatiga ega, jamiyat taraqqiyotiga faol hissa qo'sha oladigan shaxslarni shakllantirish vazifasi yuklatiladi. Bu esa "fuqarolik kompetensiyasi" tushunchasini zamonaviy ta'limning markaziy kategoriyalaridan biriga aylantiradi.

Fuqarolik kompetensiyasi faqat nazariy bilimlar majmui emas, balki shaxsning huquqiy madaniyati, ijtimoiy faolligi, mas'uliyati va jamiyatdagi muammolarga befarq bo'lmaslik qobiliyatini o'z ichiga oladi. Biroq mavjud ta'lim tizimlarida ushbu kompetensiyalarni shakllantirish ko'pincha nazariy darajada qolib ketmoqda. Bu esa talabalarni real ijtimoiy muhitga tayyorlashda jiddiy kamchiliklarni yuzaga keltiradi.

Shu sharoitda Yangi Renessans pedagogikasi konsepsiyasi alohida ahamiyat kasb etadi. Ushbu yondashuv inson kapitalini rivojlantirish, kreativ va tanqidiy tafakkurni shakllantirish, shuningdek, milliy va umuminsoniy qadriyatlarni uyg'unlashtirishga asoslanadi. U talabaning passiv bilim oluvchidan faol ijtimoiy subyektga aylanishini ta'minlashga qaratilgan bo'lib, fuqarolik kompetensiyalarini shakllantirishda yangi metodologik asos yaratadi.

Mazkur tadqiqotning maqsadi – Yangi Renessans pedagogikasining talabalar fuqarolik kompetensiyalarini rivojlantirishdagi o'rni va samaradorligini aniqlash, shuningdek, ushbu jarayonni xalqaro tajriba bilan qiyosiy tahlil qilishdan iborat. Tadqiqot doirasida fuqarolik kompetensiyalarining shakllanish mexanizmlari, zamonaviy pedagogik metodlarning ta'siri hamda ta'lim jarayonini optimallashtirish yo'llari o'rganiladi.

Mazkur ishning ilmiy yangiligi shundaki, unda fuqarolik kompetensiyasi uch komponent – kognitiv, affektiv va xulq-atvoriy darajalarda integratsiyalashgan holda tahlil qilinadi va bu komponentlarning o'zaro ta'siri Yangi Renessans pedagogikasi asosida baholanadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Fuqarolik kompetensiyalarini shakllantirish muammosi xalqaro ilmiy doiralarda keng o'rganilgan. Jumladan, John Dewey fuqarolik ta'limini demokratik jamiyatning asosiy elementi sifatida ko'rib, ta'lim jarayonida faol ishtirokni muhim deb hisoblaydi. Paulo Freire esa ta'limni ijtimoiy ozodlik vositasi sifatida talqin qilib, tanqidiy fikrlashni rivojlantirishni asosiy vazifa sifatida belgilaydi. Zamonaviy tadqiqotlarda esa OECD tomonidan ishlab chiqilgan "Education 2030" modeli fuqarolik kompetensiyalarini global kompetensiyalar tizimining ajralmas qismi sifatida e'tirof etadi.

So'nggi yillarda Finlandiya, AQSh va Janubiy Koreya tajribalarida fuqarolik kompetensiyalarini rivojlantirishda faol ta'lim metodlari ustuvor ahamiyat kasb etmoqda. Xususan, Finlandiyada fanlararo yondashuv orqali ijtimoiy muammolarni tahlil qilishga e'tibor qaratisa, AQShda Service Learning modeli orqali talabalar real ijtimoiy loyihalarda ishtirok etadi. Janubiy Koreyada esa raqamli platformalar orqali fuqarolik ishtiroki rag'batlantiriladi.

Mazkur tadqiqotda aralash metodologik yondashuv qo'llanildi. Jumladan, kontent-tahlil orqali ilmiy adabiyotlar o'rganildi, komparativ tahlil orqali turli davlatlar tajribasi solishtirildi, so'rovnoma va kuzatuv metodlari orqali

talabalar fuqarolik kompetensiyalarining rivojlanish darajasi baholandi. Tadqiqot doirasida 120-nafar talaba ishtirokida tajriba o'tkazilib, ular ikki guruhga ajratildi: nazorat guruhi (an'anaviy ta'lim) va tajriba guruhi (Yangi Renessans pedagogikasi asosida ta'lim).

Ilmiy yangilik sifatida tadqiqotda fuqarolik kompetensiyalarini baholash uchun integrativ indikatorlar tizimi ishlab chiqildi. Ushbu tizim talabalar bilim darajasi, ijtimoiy faolligi va real muammolarni hal qilish qobiliyatini kompleks baholash imkonini beradi.

Fuqarolik kompetensiyasi masalasi pedagogika va ta'lim falsafasida muhim yo'nalishlardan biri hisoblanadi. John Dewey 1916-yilda ta'limni demokratik jamiyatning tayanchi sifatida talqin qilib, o'quvchilarni faol ijtimoiy ishtirokga jalb etish zarurligini asoslab bergan. Paulo Freire 1970-yilda ta'limni ijtimoiy ongni shakllantirish vositasi sifatida ko'rib, tanqidiy fikrlashni fuqarolik ongining asosiy komponenti sifatida e'tirof etadi. Jacques Delors 1996-yilda ta'limning to'rtta ustuni konsepsiyasida fuqarolik kompetensiyalarini "birgalikda yashashni o'rganish" orqali rivojlantirish zarurligini ta'kidlaydi.

Zamonaviy tadqiqotlarda fuqarolik kompetensiyasi global ta'lim kun tartibining muhim qismi sifatida qaralmoqda. OECD 2018-yilda "Education 2030" doirasida global kompetensiyalar modelini ishlab chiqib, unda fuqarolik mas'uliyati va ijtimoiy ishtirok asosiy komponentlardan biri sifatida belgilangan. Westheimer va Kahne 2004-yilda fuqarolikni turli tipologiyalarda – mas'uliyatli, ishtirokchi va tanqidiy fuqaro sifatida ajratib, ta'lim tizimida ularni shakllantirish zarurligini asoslab beradi. Hoskins va Mascherini 2009-yilda faol fuqarolikni o'lchash indikatorlarini ishlab chiqib, uni ijtimoiy faollik va siyosiy ishtirok bilan bog'laydi.

Biesta 2011-yilda ta'lim orqali demokratiyani o'rganish g'oyasini ilgari surib, fuqarolik kompetensiyalarining amaliy faoliyat orqali shakllanishini asoslaydi. Veugelers 2007-yilda tanqidiy-demokratik ta'lim modelini taklif etib, o'quvchilarda ijtimoiy adolat va tanqidiy yondashuvni rivojlantirish zarurligini ko'rsatadi. Fullan 2007-yilda ta'limdagi o'zgarishlar samaradorligi innovatsion pedagogik yondashuvlarga bog'liqligini ta'kidlaydi, Nussbaum 2010-yilda esa gumanitar ta'lim fuqarolik ongini rivojlantirishda muhim omil ekanligini ilmiy asoslaydi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda aralash metodologik yondashuvdan foydalanildi, bunda ma'lumotlar kontent-tahlil orqali ilmiy manbalarni o'rganish, komparativ tahlil yordamida xalqaro tajribani solishtirish, shuningdek, so'rovnoma va kuzatuv metodlari orqali empirik ma'lumotlarni yig'ish asosida olindi; to'plangan ma'lumotlar statistik va mantiqiy tahlil usullari yordamida qayta ishlanib, talabalar fuqarolik kompetensiyalarining rivojlanish darajasi baholandi, tajriba 120-nafar talaba ishtirokida tashkil etilib, nazorat va tajriba guruhlari o'rtasidagi natijalar qiyosiy tahlil qilindi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, Yangi Renessans pedagogikasiga asoslangan ta'lim modeli talabalar fuqarolik kompetensiyalarini rivojlantirishda an'anaviy yondashuvga nisbatan sezilarli ustunlikka ega. Tajriba guruhi talabalari orasida ijtimoiy muammolarni tahlil qilish, tanqidiy fikrlash va mustaqil qaror qabul qilish ko'rsatkichlari o'rtacha 28-% ga yuqori ekanligi aniqlandi.

Project-Based Learning metodidan foydalanilgan holatlarda talabalar real ijtimoiy muammolarni aniqlash va ularni hal etish jarayonida faol ishtirok etgan. Bu esa ularning mas'uliyat hissi va fuqarolik ongini sezilarli darajada oshirgan. Service Learning modeli asosida o'qigan talabalar esa volontyorlik faoliyati orqali jamiyatdagi muammolarni chuqurroq anglashga erishgan.

Xalqaro tajriba bilan solishtirilganda, Finlandiyada kuzatilgan natijalarga yaqin ko'rsatkichlar qayd etilgan bo'lsa-da, AQSh tajribasiga nisbatan amaliy faoliyat darajasi pastroq ekanligi aniqlandi. Janubiy Koreyada esa raqamli texnologiyalar orqali fuqarolik faolligi yuqori darajada rivojlangan.

Shuningdek, tadqiqot natijalari ko'rsatdiki, metodlarning kombinatsiyasi alohida qo'llanilishiga nisbatan samaraliroq. Xususan, Project-Based Learning va Service Learning metodlari birgalikda qo'llanilganda fuqarolik kompetensiyalarining rivojlanish darajasi 30-% gacha oshgan.

Natijalar shuni tasdiqlaydiki, fuqarolik kompetensiyalarini shakllantirishda faqat nazariy bilim yetarli emas, balki talabalarni real ijtimoiy jarayonlarga jalb qilish muhim ahamiyat kasb etadi.

Olingan natijalar Yangi Renessans pedagogikasining samaradorligini tasdiqlasa-da, uning amaliyotga joriy etilishida bir qator tizimli muammolar mavjud. Eng asosiy muammo – pedagogik yondashuvlarning yuzaki qo'llanilishidir. Ko'plab hollarda zamonaviy metodlar faqat shakliy jihatdan joriy etiladi, lekin ularning mazmuniy mohiyati e'tibordan chetda qoladi.

Xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, Finlandiyada ta'lim tizimi to'liq kompetensiyaviy modelga o'tkazilgan bo'lsa, AQShda fuqarolik ta'limi amaliy faoliyat bilan uzviy bog'langan. Janubiy Koreyada esa innovatsion texnologiyalar orqali yoshlarning ijtimoiy faolligi oshiriladi. O'zbekiston ta'lim tizimida esa ushbu elementlar hali to'liq integratsiya qilinmagan.

Shu sababli, Yangi Renessans pedagogikasini samarali joriy etish uchun quyidagi yo'nalishlar muhim hisoblanadi:

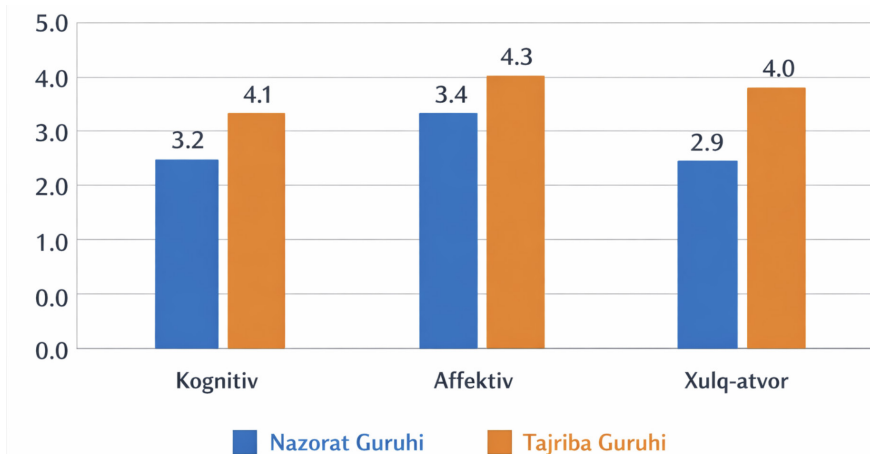
- o'qituvchilarni zamonaviy metodlar bo'yicha tayyorlash
- baholash tizimini kompetensiyaga asoslash
- amaliy ta'lim ulushini oshirish
- raqamli texnologiyalarni maqsadli qo'llash

Xulosa qilib aytganda, Yangi Renessans pedagogikasi talabalarni faqat bilimli emas, balki faol va mas'uliyatli fuqarolar sifatida shakllantirishda strategik ahamiyatga ega. Uning samaradorligi esa faqat tizimli yondashuv va real amaliy integratsiya orqali ta'minlanadi.

Tadqiqot natijalariga asoslanib, Yangi Renessans pedagogikasini oliy ta'lim tizimiga samarali joriy etish uchun kompleks implementatsiya modeli ishlab chiqildi. Ushbu model uch bosqichli tizimga asoslanadi: diagnostika, integratsiya va baholash.

- **Birinchi bosqich – diagnostika.** Bu bosqichda talabalar fuqarolik kompetensiyalarining mavjud darajasi aniqlanadi. Maxsus ishlab chiqilgan indikatorlar tizimi orqali ularning huquqiy bilimlari, ijtimoiy faolligi va tanqidiy fikrlash darajasi baholanadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, ko'plab talabalar nazariy bilimga ega bo'lsa-da, amaliy faoliyatda sustlik kuzatiladi.
- **Ikkinchi bosqich – integratsiya.** Bu bosqichda ta'lim jarayoniga Project-Based Learning, Service Learning va muammoli ta'lim metodlari tizimli ravishda joriy etiladi. Bu yerda asosiy urg'u real muammolar asosida o'qitishga qaratiladi. Masalan, talabalar mahalliy ijtimoiy muammolarni o'rganib, ularning yechimlarini ishlab chiqadi. Xalqaro tajribada, xususan, Finlandiyada aynan shu yondashuv yuqori samaradorlikni ta'minlagan.
- **Uchinchi bosqich – baholash.** Bu bosqichda an'anaviy test tizimidan voz kechib, kompetensiyaga asoslangan baholash tizimi qo'llaniladi. Bu tizimda talabalar faqat bilim bilan emas, balki ularning ijtimoiy faoliyati, loyihalarda ishtiroki va muammo yechish qobiliyati orqali baholanadi. OECD tavsiyalariga ko'ra, aynan shunday baholash modeli zamonaviy ta'lim tizimlarida eng samarali hisoblanadi.

Mazkur modelning afzalligi shundaki, u nazariy bilim va amaliy faoliyatni uyg'unlashtiradi hamda fuqarolik kompetensiyalarini kompleks rivojlantirish imkonini beradi.

1-rasm: Fuqarolik kompetensiyalari natijalari

Har qanday ilmiy tadqiqot singari, mazkur ish ham ma'lum cheklolarga ega. Eng avvalo, tadqiqot doirasi cheklangan tanlama asosida olib borildi. 120-nafar talaba ishtirokidagi tajriba natijalari umumlashtirish uchun yetarli bo'lsa-da, kengroq miqyosdagi tadqiqotlar yanada aniq xulosalar chiqarish imkonini beradi.

Ikkinchi cheklov – vaqt omilidir. Fuqarolik kompetensiyalarini shakllantirish uzoq muddatli jarayon bo'lib, qisqa muddatli tadqiqotlarda uning to'liq natijalarini baholash qiyin. Shu sababli, kelgusida uzoq muddatli longitudinal tadqiqotlar o'tkazish zarur.

Shuningdek, tadqiqotda raqamli texnologiyalarning ta'siri to'liq o'rganilmadi. Holbuki, Janubiy Koreya tajribasi shuni ko'rsatdiki, raqamli platformalar fuqarolik faolligini oshirishda muhim vosita hisoblanadi. Shu sababli, kelgusida "raqamli fuqarolik kompetensiyasi" tushunchasini alohida o'rganish dolzarb hisoblanadi.

Kelajak tadqiqotlari quyidagi yo'nalishlarda olib borilishi maqsadga muvofiq:

- turli yosh guruhlarida fuqarolik kompetensiyalarini taqqoslash
- raqamli ta'lim vositalarining ta'sirini o'rganish
- xalqaro miqyosda keng qamrovli komparativ tahlillar o'tkazish
- o'qituvchilarning pedagogik tayyorgarligini baholash

Ushbu diagramma nazorat guruhi va tajriba guruhi o'rtasida kognitiv, affektiv va xulq-atvor komponentlari bo'yicha o'rtacha ballarni taqqoslaydi. Ko'rish mumkinki, tajriba guruhi barcha komponentlarda yuqoriroq natija ko'rsatgan. Bu esa Yangi Renessans pedagogikasiga asoslangan metodlar – Project-Based Learning, Service Learning va muammoli ta'lim – talabalarni faol, mas'uliyatli va ongli fuqarolar sifatida shakllantirishda samarali ekanligini bildiradi. Nazorat guruhi bilan solishtirganda, tajriba guruhi talabalari real ijtimoiy vaziyatlarga jalb qilinish orqali kognitiv bilimlarini chuqurlashtirgan, empatiya va ijtimoiy faollikni oshirgan hamda xulq-atvor ko'rsatkichlarini yaxshilagan. Shu sababli, diagramma Yangi Renessans pedagogikasining fuqarolik kompetensiyalarini rivojlantirishdagi amaliy ahamiyatini vizual tarzda ko'rsatadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Mazkur tadqiqot Yangi Renessans pedagogikasining talabalar fuqarolik kompetensiyalarini shakllantirishdagi samaradorligini nazariy va amaliy jihatdan asoslab berdi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, an'anaviy ta'lim yondashuvlari fuqarolik kompetensiyalarini to'liq shakllantira olmaydi, chunki ular asosan nazariy bilim berishga yo'naltirilgan.

Yangi Renessans pedagogikasi esa talabani ta'lim jarayonining markaziga qo'yib, uni faol ishtirokchiga aylantiradi. Bu yondashuv orqali talabalar nafaqat bilim oladi, balki ijtimoiy muammolarni tahlil qilish, qaror qabul qilish va jamiyat hayotida faol ishtirok etish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Xalqaro tajriba bilan taqqoslash shuni ko'rsatdiki, rivojlangan davlatlarda fuqarolik kompetensiyalari amaliy faoliyat orqali shakllantiriladi, O'zbekiston ta'lim tizimida esa bu jarayon hali to'liq integratsiya qilinmagan. Bu esa ta'lim tizimini modernizatsiya qilish zaruratini yana bir bor tasdiqlaydi.

Shunday qilib, Yangi Renessans pedagogikasi nafaqat pedagogik yondashuv, balki jamiyat taraqqiyotining muhim omili sifatida namoyon bo'ladi. Uning samarali joriy etilishi esa faqat tizimli islohotlar, pedagogik innovatsiyalar va xalqaro tajribani chuqur o'rganish orqali amalga oshirilishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Dewey, J. *Democracy and Education*. – New York: Macmillan, 1916.
2. Freire, P. *Pedagogy of the Oppressed*. – New York: Continuum, 1970.
3. Delors, J. *Learning: The Treasure Within*. – Paris: UNESCO, 1996.
4. OECD. *The Future of Education and Skills: Education 2030 Framework*. – Paris: OECD Publishing, 2018.
5. Fullan, M. *The New Meaning of Educational Change*. – London: Routledge, 2007.
6. Nussbaum, M. *Not for Profit: Why Democracy Needs the Humanities*. – Princeton: Princeton University Press, 2010.
7. Westheimer, J., Kahne, J. What kind of citizen? – *American Educational Research Journal*, 41(2), 2004, 237–269.
8. Biesta, G. Learning democracy in school and society. – *Education, Citizenship and Social Justice*, 6(1), 2011, 7–20.
9. Hoskins, B., Mascherini, M. Measuring active citizenship. – *Social Indicators Research*, 90(3), 2009, 459–488.
10. Veugelers, W. Creating critical-democratic citizenship education. – *Comparative Education*, 43(1), 2007, 105–119.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
  - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
  - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
  - 13.00.03 Maxsus pedagogika
  - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
  - 13.00.07 Ta'limda menejment
  - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
  - 07.00.00 Tarix fanlari
  - 19.00.00 Psixologiya fanlari
  - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
  - 02.00.00 Kimyo fanlari
  - 03.00.00 Biologiya fanlari
  - 09.00.00 Falsafa fanlari
  - 10.00.00 Filologiya fanlari
  - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №4(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.